

Onderwerp

Provinciebrede bodembelastingkaart Ontploffbare Oorlogsresten

Kern mededeling:

Kennis te nemen van de realisatie van de bodembelastingkaart Ontploffbare Oorlogsresten van de provincie Flevoland. Deze kaart is samen met Waterschap Zuiderzeeland en gemeente Lelystad gemaakt en daarmee is voor het eerst een volledige provincie op dit terrein en op deze wijze in beeld gebracht.

Mededeling:

Een aantal jaar terug is Waterschap Zuiderzeeland begonnen met het breed in kaart brengen van op ontploffbare oorlogsresten¹ verdachte gebieden in haar areaal. In 2019 bleek er vanuit het Waterschap (als kartrekker) behoefte te zijn aan een meer integrale aanpak van het onderzoek. Dit was vanuit het perspectief van Openbare Veiligheid, mede omdat andere overheden ieder hun areaal beheren, maar wel 'in elkaars areaal' werkzaamheden kunnen verrichten waarbij op ontploffbare oorlogsresten verdachte gebieden aanwezig kunnen zijn. Denk aan de combinatie van beweegbare kunstwerken (provincie) met aangrenzende gemalen (Waterschap), o.a. nabij werkeiland Lelystad (gemeente).

Daarom zijn op verzoek van het Waterschap begin 2019 ook provincie Flevoland en gemeente Lelystad (namens de Flevolandse gemeenten) aangesloten bij het onderzoek ontploffbare oorlogsresten. In de periode 2019 – 2021 hebben het Waterschap, de provincie en gemeente Lelystad – met de deskundige inzet van het externe onderzoeksbureau RPS – in kaart laten brengen waar in de provincie Flevoland, zowel op land- als waterbodem, ontploffbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog kunnen zijn achtergebleven. Rijkswaterstaat is aangeschoven als expert en adviseur.

Het resultaat is de Bodembelastingkaart Ontploffbare Oorlogsresten. Op deze kaart is voor *alle* gebieden binnen de Flevolandse provinciegrenzen te zien wat het risico is om ontploffbare oorlogsresten te vinden. Voor verdachte gebieden en aandachtsgebieden is aangegeven wat te doen bij werkzaamheden in het betreffende gebied. Voor bewoners in verdachte gebieden is, ten gunste van rust, duidelijk aangegeven dat er bij een verdacht gebied geen sprake is van een verhoogd risico voor de eigen veiligheid.

Dit biedt alle overheden en beherende partijen diverse voordelen:

- Binnen projecten zijn losse vooronderzoeken niet meer nodig, wat scheelt in (voorbereidings)tijd, bijbehorende kosten en vertraging voorkomt;
- Integraal inzicht in de situatie omtrent de aanwezigheid van ontploffbare oorlogsresten resulteert in tijdige veiligheidsmaatregelen vooraf en hiermee een veiligere werkkuitvoering.

Als provinciale organisatie kunnen we allemaal met deze kaart werken: voor programma's van S&B, gebiedsontwikkelingsprojecten van GE én realisatie-, beheer- en onderhoudsprojecten van INFRA. Daarom zijn ook deze afdelingen geïnformeerd over de realisatie van deze brede bodembelastingkaart.

Registratienummer

2900934

Datum

20 januari 2022

Afdeling/Bureau

INFRA

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

n.v.t.

Ter kennisname aan PS en burgerleden

¹ Ontploffbare oorlogsresten zijn explosieven van professionele makelij, dus militaire bommen, munitie, mijnen en raketten.

Mededeling

Bladnummer

2

Registratienummer

2900934

Het is de eerste keer in Nederland dat een hele provincie is onderzocht. Provincie Flevoland pioniert. Daar zijn we trots op en dat willen we, naast intern, ook extern communiceren via de gepaste kanalen, met de inzet van Communicatie.

De digitale kaart is te vinden op de provinciale Bodematlas:

<https://kaart.flevoland.nl/bodembelastingkaart>

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Nieuwsartikel RPS inzake realisatie bodembelastingkaart OO Flevoland	2905245	Ja
Nieuwsbericht Waterschap Zuiderzeeland Bodembelasting OO	2905248	Ja

Provincie Flevoland beleeft primeur met explosievenonderzoek

Complete provincie onderzocht met restanten uit Tweede Wereldoorlog

Voor de eerste keer in de Nederlandse geschiedenis is een hele provincie op ontplofbare oorlogsresten onderzocht. In opdracht van provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland en de gemeente Lelystad heeft advies- en ingenieursbureau RPS de achtergebleven explosieven uit de Tweede Wereldoorlog in kaart gebracht. Dit onderzoek leverde verrassende resultaten op uit de geschiedenis van onze jongste provincie.

Deze geschiedenis vroeg bij het historische vooronderzoek naar de explosieven al direct om een andere benadering. Tijdens de Tweede Wereldoorlog bestond de Provincie Flevoland immers nog niet. Het enige land was de in 1942 drooggevallen Noordoostpolder. De Flevopolder werd pas na de oorlog drooggelegd.

RPS heeft daarom niet alleen uit de gebruikelijke bronnen geput, zoals uit de literatuur, munitieruimingen, bombardementsgegevens en luchtfoto's, maar ook andere archieven geraadpleegd. Het gaat om de archieven van Rijkswaterstaat, Koninklijke Marine en het ministerie van Landbouw en Visserij.

Meer concreet gaat het om duizenden munitieruimingen, 41 gemeentelijke en 6 provinciale archieven. De onderzoekers stuiten daarbij voor de IJsselmeerpolders op verrassende ontdekkingen. Hieruit blijkt dat dit 'nieuwe land' meer geschiedenis herbergt dan aanvankelijk gedacht.

Duizenden granaten

Wie had er bijvoorbeeld gedacht dat sinds de drooglegging en ontginning van de Flevopolder duizenden granaten zijn aangetroffen? Tijdens het onderzoek bleek namelijk dat het IJsselmeer door zowel de Nederlanders, als de Duitsers intensief is gebruikt als schietterrein. Bij Harderwijk lag zelfs de grootste Flak-schietbaan buiten Duitsland. Terwijl bij Almere diverse 24 centimeter granaten zijn aangetroffen uit forteiland Pampus.

Vliegtuigwrakken

Verder kwamen bij de drooglegging van de polder ook veel wrakken van neergeschoten vliegtuigen 'boven water'. Veelal van geallieerde, maar ook van Duitse komaf. In het IJsselmeer en in het Markermeer is de afgelopen jaren een aantal van deze vliegtuigen geborgen. Denk aan de Short Stirling BK716 bij Almere in 2020. Zo blijkt het IJsselmeer op een unieke wijze betrokken te zijn geweest bij de luchtoorlog boven Nederland.

Presentatie resultaten

RPS heeft de onderzoeksresultaten gepresenteerd in een bodembelastingkaart Ontplofbare Oorlogsresten (OO). Op deze kaart staan de gebieden waar een verhoogd risico bestaat op het aantreffen van explosieven, de zogenaamde verdachte gebieden. Zo kunnen bij werkzaamheden tijdig beheersmaatregelen worden getroffen. Niet alleen om projectstagnatie te voorkomen, maar bovenal om veilig te werken.

Verdacht gebied

De bewoners in verdacht gebied hoeven zich volgens de specialisten van RPS overigens geen zorgen te maken. De kans dat een explosief spontaan ontploft is minimaal. Bovendien hoeven er voor het kleinschalig graven in de tuin of bij normale landbouwwerkzaamheden geen extra maatregelen genomen te worden.

Berging van een B-24 bommenwerper in Zuid-Flevoland. Bron: Beeldbank NIMH

NIEUWSBERICHT

Bodembelastingkaart Ontploffbare Oorlogsresten

Waterschap Zuiderzeeland, provincie Flevoland en gemeente Lelystad hebben in kaart laten brengen waar in de provincie Flevoland explosieven uit de Tweede Wereldoorlog kunnen zijn achtergebleven. Het is de eerste keer in Nederland dat een hele provincie is onderzocht. Bovendien is het historisch vooronderzoek naar achtergebleven explosieven anders gedaan, omdat de Flevopolder tijdens de oorlog nog water was. Het resultaat van dit onderzoek is de zogenaamde 'Bodembelastingkaart'. Op deze kaart is te zien waar een verhoogd risico bestaat om niet ontplofte oorlogsresten aan te treffen. Voor aandachts- en verdachte gebieden is aangegeven wat te doen bij werkzaamheden in het betreffende gebied.

[Bekijk hier de Bodembelastingkaart.](#)

(N.B. Klik linksboven op de kaart op deze te openen. Bij het aanklikken van een bepaald gebied op de kaart, verschijnt een pop-up met een link naar een adviesdocument.)

De aanleiding was het grondonderzoek bij de beoordeling van dijken

Voorafgaand aan veel projecten worden grondonderzoeken gedaan. Meestal hoort daarbij een onderzoek naar ontplofbare oorlogsresten (OO), ook vaak niet gesprongen explosieven (NGE) genoemd. Voor Waterschap Zuiderzeeland is dit onderzoek nodig bij diverse projecten en dijkversterkingen, zoals bij de versterking van de Drontermeerdijk en de IJsselmeerdijk. Vandaar dat Zuiderzeeland het initiatief heeft genomen om dit onderzoek voor zijn hele beheergebied uit te laten voeren.

Provincie Flevoland en gemeente Lelystad zijn aangehaakt

Vanwege openbare veiligheid waren ook de provincie Flevoland en gemeente Lelystad geïnteresseerd. Zij wilden graag het onderzoeksgebied verbreden met delen van het Markermeer en het IJsselmeer en de randmeren. Bovendien schoof Rijkswaterstaat aan als expert en adviseur. Het resultaat is de Bodembelastingkaart Ontploffbare Oorlogsresten voor de hele provincie Flevoland. Hiermee kunnen bij werkzaamheden in Flevoland tijdig beheersmaatregelen worden getroffen. Dat stimuleert veilig werken en voorkomt kosten en vertragingen bij projecten.

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de perstelefoon van Waterschap Zuiderzeeland, 06 1132 4001.